

YENİ SALGIN DÖNEMİNDE(COVID-19) HANE HALKININ İLK YARDIM BİLİNCİ

FIRST AID AWARENESS OF HOUSEHOLDS IN THE NEW EPIDEMIC PERIOD (COVID-19)

Öğr. Gör. Aykut TOSUN

Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Kocaeli/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-6839-8858

Cite As Tosun, A. (2021), "Yeni Salgın Döneminde(Covid-19) Hane Halkının İlk Yardım Bilinci", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:31; pp:1879-1882

ÖZET

En yakınımızdakiler ani bir yaralanma veya hastalık durumunda profesyonel yardım gelmeden önce yardım sağlamada hayati bir rol oynayabilir ve ilk yardım eğitimi, sıradan insanlar tarafından bu ilk müdahaleyi iyileştirmenin bir yoludur. Bu çalışmanın amacı Covid 19 Pandemi sürecinde tam ya da kısmi kapanma dönemlerinde ev kazaları, salon, mutfak, yatak odası, balkon, bahçe, garaj gibi eve ait bölümlerde meydana gelen kazalarda aile bireylerinin ilk yardım düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmış olup veriler anket yöntemi ile toplanmış ve 275 katılımcıyla anket uygulaması yapılmıştır. Veriler SPSS 15.0'da değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda en yüksek ortalamanın "Kanamalarda nasıl bir ilk yardım uygulanacağını bilirim" ve en düşük ortalamanın ise "Rentek manevrası (araç içinde sıkışmış olan kişinin çıkarılması) uygulayabilirim." olduğu görülmüştür. Katılımcıların ilk yardım farkındalıklarının orta düzeyde olduğu ve bu düzeyin cinsiyet, eğitim durumu, yaş ve ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenlerine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İlk Yardım, Hane Halkı, Covid-19, İlk Yardım Bilinci

ABSTRACT

Those closest to you can play a vital role in providing assistance before professional help arrives in the event of a sudden injury or illness, and first aid training is one way to improve this first responder by ordinary people. The aim of this study is to measure the first aid levels of family members in home accidents, accidents that occur in parts of the house, such as living room, kitchen, bedroom, balcony, garden, garage, during the Covid 19 Pandemic period, during the full or partial closure periods, and the data were collected by questionnaire method. A survey was conducted with the participant. Data were evaluated in SPSS 15.0. As a result of the research, the highest average is "I know how to apply first aid in bleeding" and the lowest average is "I can apply the Rentek maneuver (removing the person trapped in the vehicle)." was found to be. It was seen that the participants' first aid awareness was at a moderate level and this level showed a statistically significant difference according to the variables of gender, education level, age and first aid education.

Keywords: First Aid, Household, Covid-19, First Aid Awareness

1. GİRİŞ

Meslekten olmayan kişiler, acil durumlarda hayat kurtarmak için önemli bir faktördür. İlk yardım konusunda başkalarına yardım etme motivasyonu çok önemlidir ve yardım etme oranı, acil yardım davranışının engelleyicilerinin üstesinden gelmek için stratejiler içeren ilk yardım kurslarıyla muhtemelen artırılabilir (Van de Velde vd.,2019). Doğru şekilde uygulanan ilk yardım, yaşam ve ölüm, hızlı ve uzun süreli iyileşme ve geçici ile kalıcı sakatlık arasındaki fark anlamına gelebilir. İlk yardım eğitiminin sağlanması geleneksel olarak işyerinde iş sağlığı ve güvenliği risklerinin boyutuyla orantılı olarak tavsiye edilmiştir. Bu nedenle, risk ne kadar büyükse, ilk yardım konusunda eğitilmiş daha fazla kişiye ihtiyaç da o kadar fazladır. "İlk yardım görevlilerinin" ilk yardım eğitimi almamış kişilere oranı, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği riskinin boyutuna bağlı olarak 1:25 ile 1:50 arasında değişmektedir (Vaaraanen, Kolivuorii, Rossi, Tolonen ve Hassi, 1979).

İlk yardım; Sağlık Bakanlığı İlk Yardım Yönetmeliği'nde, "herhangi bir kaza veya yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda sağlık görevlilerinin tıbbi yardımı sağlanıncaya kadar, hayatın kurtarılması veya durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamalar." şeklinde tanımlanmıştır (İlk Yardım Yönetmeliği, 2015).

İlk Yardım eğitimi olarak kişi öncelikle kendisine ve etrafında bulunan kişilere hayatsal yardım olanağını kazandıracaktır. İlk Yardım bir yaşam felsefesi olmalıdır. Acil durum olaylarının hangi zaman diliminde meydana geleceği bilinmediği için evlerde, iş yerlerinde ve okullarda ilkyardımın nasıl yapılacağını bilen birilerinin olması, hayat kurtarıcı kritik müdahalelerin yapılabilmesi için önemlidir. Bununla birlikte, her bireyin ilkyardım uygulamalarını öğrenme görevi bulunmaktadır (Health and Safety Classes [HSC], 2012, Aktaran Usta vd. 2017).

Covid 19 Pandemi sürecinde tam ya da kısmi kapanma dönemlerinde ev kazaları dolaylı olarak trafik ve iş kazaklarından fazla olarak yaşandığı düşünülmektedir. Ev kazaları, salon, mutfak, yatak odası, balkon,

bahçe, garaj gibi eve ait bölümlerde meydana gelen kazalardır. Kaza oluşumun da etkili nedenler, güvensiz koşullar (çevre faktörü) ve güvensiz davranışlar (insan faktörü) olmak üzere iki gruba ayrılarak incelenmektedir. Ev kazalarının nedenleri arasında insan faktörü birinci sırada, çevresel düzensizlikler ikinci sırada yer almaktadır insan faktörü bireylerin tutum ve davranışları ile ilişkilidir ve bireyin bilinçli veya bilinçsiz bazı davranışları kaza olasılığını artırabilir (Bertan ve Çakır, 1995; Gallagher, Hunter, ve Guyer, 1985; Ünlü, 1988). Ev kazalarını önlemede bireylerin kazaya neden olabilecek davranışlardan kaçınmaları, koruyucu önlemleri alma farkındalığının geliştirilmesi ve tutum ve davranışların ilişkili olduğu faktörlerin bilinmesi bu bakımdan önemlidir (Uçkun, vd. , 2008).

Oluşabilecek Kaza anında evde bulunana aile bireylerinin ev kazası sırasında yapacağı ilk yardım uygulamaları, doğru yapmadığında Hasta yâda yaralının hayatını kurtarabileceği gibi yapılan yanlış uygulamalar da Hasta yâda yaralıda kalıcı sakatlıklar ve ölümlere de sebebiyet verebilir.

Kazalar sonrasında aile bireylerinin ilk yardım eğitimi almaları ile birlikte bilinçli ilkyardım uygulamaları sakatlık ve ölümleri önleyeceği gibi yaşam alanlarımızda da eşyalarımızın dizaynı ile mümkün olacaktır.

Literatür incelendiğinde ilk yardım bilinci ortaya koyan birçok çalışma olduğu görülmüştür (Altındış vd, 2017; Tosun vd, 2019; Sönmez, vd., 2014).

Bu araştırma ile birlikte Pandemi sürecinde kısmi ya da tam kapanma süreçlerinde hanede yaşayan aile bireylerinin ilk yardım düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

2.YÖNTEM

Bu çalışmada, anket yöntemi uygulanmıştır. Bu yaklaşımla elde edilen bilgiler kullanılarak sonuca ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları örneklem içine giren katılımcılara surveey.com üzerinden çevrimiçi ulaşılarak online olarak uygulanmıştır ve veriler 15 gün içinde toplanmıştır. Veriler elektronik olarak SPSS 15.0 yazılımına aktarılmıştır.

2.1.Araştırma Soruları

- ✓ Hane halkının ilk yardım farkındalığı ne düzeydedir?
- ✓ Hane halkının ilk yardım farkındalığı, cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu; gönüllülük esasına dayalı olarak katılan Marmara Bölgesinde ikamet eden ve rastgele seçilen 275 katılımcı oluşturmaktadır.

Katılımcılara ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Araştırma Kapsamındaki Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	145	52,7
	Erkek	130	47,3
Yaş	18-25 yaş arası	166	60,4
	26-35 yaş arası	26	9,5
	36-45 yaş arası	59	21,5
	46-55 yaş arası	19	6,9
	56-65 yaş arası	5	1,8
Eğitim Durumu	Lise	24	8,7
	Önlisans	159	57,8
	Lisans	53	19,3
	Yüksek Lisans	26	9,5
İlk yardım eğitimi alma durumu	Doktora	13	4,7
	Evet	159	57,8
	Hayır	116	42,2
Toplam		275	100

Tablo 1’e göre araştırma kapsamında yer alan katılımcıların %52,7’si kadın, %47,3’ü erkek bireylerden oluşmaktadır. 18- 20 yaş arası katılımcı sayısı %60,4, 26-35 yaş arası katılımcı sayısı 9,5, 36-45 yaş arası katılımcı sayısı %21,5, 46-55 yaş arası %6,9 ve 56-65 yaş arası %1,8 olduğu görülmüştür. Katılımcıların %8,7’si lise, %57,8’i ön lisans, %19,3’ü lisans, , %9,5’i yüksek lisans ve %4,7’si doktora mezundur. Katılımcıların ilk yardım eğitimi alma durumu incelendiğinde ilk yardım eğitimi alanların %57,8 ilk yardım eğitimi almayanlarının durumunun ise %42,2 olduğu görülmüştür

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Hane halkının ilk yardım farkındalıklarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen İlk Yardım Farkındalık Ölçeği (İYFÖ) kullanılmıştır. Ölçekte yer alan 13 maddenin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,814 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın çıktığı durumlarda gruplar arasında farkın kaynağını belirlemek için post-hoc testlerden Tukey testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu kısımda katılımcıların ilk yardım farkındalıklarını ve düzeylerinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenlerine göre değişip değişmediğini ortaya koyan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo2. Katılımcıların İlk Yardım Farkındalığı Düzeylerine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Madde	\bar{X}	SS
Kanamalarda nasıl bir ilk yardım uygulanacağını bilirim	3,66	,989
Yanık, donma, sıcak çarpmasında kullanılacak ilk yardım tekniklerini uygulayabilirim	3,37	1,104
Kırıklarda nasıl bir ilk yardım tekniği uygulayacağımı uygulayabilirim	3,32	1,201
Bilinç bozukluklarında (sara, kan şekeri düşüklüğü, bayılma, koma) kullanılacak ilk yardım tekniklerini uygulayabilirim	3,20	1,152
Zehirlenme durumunda ilkyardım tekniği uygulayabilirim	2,98	1,152
Hayvan ısırıklarında ve sokmalarında yapılacak ilkyardım tekniğini uygulayabilirim	3,10	1,210
Temel Yaşam desteği (kalp masajı ve suni teneffüs) uygulayabilirim	3,16	1,448
Hemlich manevrası (tam tıkanıklık yaşayan kişi) uygulayabilirim	3,16	1,454
Rentek manevrası (araç içinde sıkışmış olan kişinin çıkarılması) uygulayabilirim	2,80	1,406
Kanamamanın durdurulmadığı durumlarda Turnike uygulamasını uygulayabilirim	3,48	1,458
Göze kulağa yabancı cisim kaçmasında kullanılacak ilkyardım tekniklerini uygulayabilirim	2,82	1,324
Sivri bir cisim batmasında ilk yardım uygulayabilirim	3,24	1,437
Toplam		3,14

Tablo2’de ilk yardım farkındalıklarına ilişkin görüşler incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Kanamalarda nasıl bir ilk yardım uygulanacağını bilirim” ($X=3,66$) ve en düşük ortalamanın “Rentek manevrası (araç içinde sıkışmış olan kişinin çıkarılması) uygulayabilirim” ($X= 2,80$) olduğu bulunmuştur. Ulaşılan bu bulgular katılımcıların ilk yardım farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu söylenebilir ($X= 3,14$).

Tablo 3. Cinsiyet, Eğitim Durumu, Yaş, İlk Yardım Eğitimi Alma Durumu Değişkenlerine Göre İlk Yardım Farkındalıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar T Testi ile Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	X	SS	t	p	
Cinsiyet	Kadın	3,05	,768	-2,117	,035*
	Erkek	3,23	,627		
İlk yardım eğitimi alma	Evet	3,42	,561	8,386	,000*
	Hayır	2,75	,711		
Değişkenler	X	SS	F	p	
Eğitim Durumu	Lise	3,26	,664	6,113	*,000
	Önlisans	3,29	,666		
	Lisans	2,83	,689		
	Yüksek Lisans	2,90	,675		
	Doktora	2,84	,915		
Yaş	18-25 yaş arası	3,29	,651	5,541	*,000
	26-35 yaş arası	2,87	,771		
	36-45 yaş arası	2,88	,702		
	46-55 yaş arası	3,01	,623		
	56-65 yaş arası	2,87	1,338		

Tablo3’teki bulgular katılımcıların ilk yardım farkındalıklarına yönelik görüşlerinin cinsiyet [$t=-2,117$, $p=.035$] değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir. Bu fark erkek katılımcıların lehinedir. Başka bir ifade ile erkek katılımcıların ilk yardım farkındalık düzeyleri daha yüksektir. Ayrıca katılımcıların ilk yardım

farkındalıklarına yönelik görüşlerinin; ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenine [$t=8,386$ $p=.000$] göre de farklılaştığı görülmüştür. Bu farkın ilk yardım eğitimi alan gruptan kaynaklandığı görülmüştür. Katılımcıların ilk yardım farkındalıklarına yönelik görüşlerinin; yaş değişkenine göre istatistiki olarak farklılaştığı belirlenmiştir. [$F=5,541$ $p=.000$] Tukey testi sonucu bu farkın yaş grubu 18- 25 arası olan grup ile diğer gruplar arasında olduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcıların ilk yardım farkındalıklarına yönelik görüşlerinin eğitim durumu değişkenine [$F=8,386$ $p=.000$] göre de farklılaştığı görülmüştür. Tukey testi sonucu bu farkın eğitim durumu ön lisans olan grup ile diğer gruplar arasında olduğu görülmüştür.

4. SONUÇLAR

Sonuç olarak, hane halkı orta düzeyde ilk yardım bilgisine sahipti. Hane halkı yaşayanlarının kanamalarda nasıl bir ilk yardım uygulanacağını bildiği buna rağmen araç içinde sıkışmış olan kişinin çıkarılması uygulama konusunda eksik olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca anket sonuçlarında erkek katılımcıların ilk yardım farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu bununla birlikte eğitim düzeyine göre ilk yardım farkındalıklarına yönelik görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre de farklılaştığı yaş değişkenine göre de istatistiki olarak farklılaştığı görülmüştür. Bu farkın yaş grubu 18- 25 arası olan grup olduğu ve bunun nedeninin ise üniversite öğrencilerinin yakın zamanda “ilk yardım dersini” almış olduğu düşünülebilir.

Katılımcıların ilk yardım eğitimi alma durumu incelendiğinde ilk yardım eğitimi almayanların yaklaşık %50 civarında olduğu bu oranın yurtdışında gelişmiş ülkelerde çok daha yüksek olduğu bilinmektedir. Bu ülkemiz için bir eksilik olarak kabul edilebilir.

İlk yardım bilincinin oluşturulması için kamuoyunda ilk yardım eğitimi spotlarının artırılması, okul müfredatlarına her kademedeki ilk yardım eğitimi yaygınlaştırılarak bu bilincin artırılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Altındış, S. Tok Ş Aslan F.G , Adıgül M.P. , Ekerbiçer H.Ç. , Altındış M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin İlk Yardım Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi, Sakarya Tıp Dergisi
- Bertan M, Çakır B. (1995). Halk sağlığı yönünden kazalar. In: Bertan M, Güler Ç, editors. Halk sağlığı temel bilgiler. Ankara: Günefl Kitabevi; 1995. p. 462-72.
- Gallagher SS, Hunter P, Guyer B. (1985). A home injury prevention program for children. *Pediatr Clin North Am.* Vol. 32 pp.95-112.
- Health And Safety Classes. (2012). Redding Cpr And First Aid. Web Site.<https://Reddingcpr.Wordpress.Com/2012/09/17/First-Aid-Course-And-Its-Importance-In-Our-Dailylife/>. Temmuz 13, 2017.
- Sağlık Bakanlığı. (2015). İlk Yardım yönetmeliği (Resmi gazete tarih: 29 07 2015 Sayı: 29429). Web Site. http://Www.Resmigazete.Gov.Tr/Eskiler/2015/07/2015_0729-2.Htm. Temmuz 13, 2017.
- Sönmez, Y., Uskun, E., & Pehlivan, A. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin temel ilk yardım uygulamalarına ilişkin bilgi düzeyleri, Isparta örneği. *Türk Pediatri Arşivi*, 49(3), 238-246.
- Tosun A., Yüksel A., Uçkun C.G. ve Demir B. (2019). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İlk Yardım Farkındalığının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi s. 2869-2874
- Usta,G., Küçük, U. Vetorpuş, K. (2017). “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İlk Yardım Bilgi Düzeyleri ve Tutumlarının Belirlenmesi”. *Hastaneöncesidergisi*, Ekim,2(2),67-77
- Uskun, E. Alptekin, F. Öztürk, M. Kişioğlu, A.N. (2008). Ev hanımlarının ev kazalarını önlemeye yönelik tutum ve davranışları ile ev kazalarına yönelik ilkyardım bilgi düzeyleri. *Turkish Journal of Trauma & Emergency Surgery Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi*, 14(1):46-52
- Ünlü, C. (1988). Ev kazalarının önlenmesinde eğitimin rolü. Gazi Üniversitesi Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsü. [Yüksek Lisans Tezi] Ankara: 1988.
- Van de Velde S, Heselmans A, Roex A, Vandekerckhove P, Ramaekers D, Aertgeerts B (2009)Effectiveness of Nonresuscitative First Aid Training in Laypersons: A Systematic Review. *Ann Emerg Med.* 54 (3): 447-457. 10.1016/j.annemergmed.2008.11.005.
- Vaaranen A, Kolivuorii T., Rossi K., Tolonen M., Hassi J. (1979). First aid preparedness in small workplaces with special reference to occupational health services *Scandinavian Journal of Work, Environment and Health*, Vol. pp. 12-15